

Inwoners Surhuisterveen kregen

(voor het merendeel)

achternamen in 1811 . . .

(deel I)

De achtergrond van deze publicaties is om bij de lezers enthousiasme te wekken voor het doen van stamboomonderzoek. Mocht u interesse hebben voor een dergelijk onderzoek, dan kunt u hulp en advies krijgen bij de Stichting Oud-Achtkarspelen. Ook is het mogelijk om in bepaalde gevallen gratis een beperkt onderzoek te laten doen. Voor informatie kunt u zich wenden tot de heer:

D.R. Wildeboer, De Hoefslag 26, 9285 RV Buitenpost, secretaris Stichting Oud-Achtkarspelen. (tel. 05115-41920), secr. van de stichting.

Dit is het vijfde artikel in de reeks, dat betrekking heeft op de aangenomen familienamen of achternamen in Achtkarspelen. Deze maal is Surhuisterveen aan de beurt. Surhuisterveensterheide (het tegenwoordige Boelenslaan) behoorde toen bij het dorp Surhuisterveen. Wanneer uw voorouders hier in 1811 woonden, komt u nu wellicht namen tegen, die nog steeds in de familie voorkomen. Gezien de lange lijst van aangenomen namen, was het wenselijk om de naamlijst in twee gedeelten te publiceren. Het tweede gedeelte van Surhuisterveen volgt t.z.t. in deze krant.

Nu eerst een korte schets uit de historie van het dorp met daarbij behorende heide. Surhuisterveen, dat lang een uitbuurt van Surhuizum is geweest, heeft zijn naam te danken aan Surhuizum. Op het veen van Surhuizum is het dorp dus ontstaan. Men kon gemakkelijk het hoogveen in het droge afgraven. Van dit veen werden lange turven gestoken. In het laatst van de 16e eeuw begon men met de exploitatie van het veen. In het begin werd de turf met wagens vervoerd.

De Turfloane onder Augustinusga is hieraan nog een herinnering. De vestiging van een groep Doopsgezinden in het begin van de 17e eeuw bracht de nederzetting tot grote bloei. Velen van hen waren bemiddeld. Zij staken hun geld vooral in ontginningen en ondernemingen. Doopsgezinde families hebben destijds bij de exploitatie van de veenderijen een grote rol gespeeld. Over het algemeen waren de Doopsgezinden in die tijd ondernemende en ijverige werkers met een sobere levenswijze.

Omstreeks het jaar 1620 stond er al een Vermaning (Doopsgezinde kerk) in Surhuisterveen.

In latere jaren ontkwam men er niet aan om wijken vaarten te graven voor de afvoer van de turf. Wat oorspronkelijk een grote vlakte was met hoogveen en heide, werd toen een gebied met wijken, waar de schepen lagen om de turf te vervoeren. Een kaart uit de atlas van Schotanus (1718) laat een veenkolonie zien met een heel netwerk van wijken.

Een grote vaart liep dwars door de nederzetting met bomen aan de kant. De huizen waren gebouwd aan deze vaart tussen de wijken. Over de vaarten lagen bruggen, die draaien werden genoemd. Er was een Feike-draai, een Dikke-draai, een Koops-draai, enz. Op oude foto's kan men nog zien hoe het er destijds uitzag. Rond 1810 was het grootste deel van het veen afgegraven. Voorlopig werd weinig met het achtergebleven land gedaan. Wat overbleef was heide met de langzaam dichtgroeinde wijken.

Een stuk uit het rijksarchief te Leeuwarden geeft een beeld van de beroepsbevolking rond 1811, toen het aannemen van de familienamen verplicht werd gesteld. Het dorp telde destijds ruim 100 inwoners. Er waren 206 personen met een beroep, t.w. 34 boeren, 27 kooplieden, 30 handwerkslieden, 91 arbeiders en 24 overige. Het was dus een dorp van vooral arbeiders, boeren, koop- en ambachtslieden.

Door veel gezinshoofden of alleenstaande personen werd een familienaam aangenomen. Men moest hiervoor naar het gemeentehuis en de akten, waarin een en ander werd vastgelegd, zijn bewaard gebleven. Van de verschenen personen kon 36 procent totaal niet schrijven. Er werd dan door de ambtenaar in de betreffende akte vermeld, dat de betrokkene de schrijfkunst niet machtig was. Er werd dan een kruisje gezet, ter vervanging van het voormalige handmerk. Ook is aan de handtekeningen, die onder de akten staan, te zien dat met veel moeite de naam werd geschreven. Er kwamen veel fouten in de spelling van de namen voor. Fouten in de schrijfwijze van de familienamen werden ook door de ambtenaren gemaakt.

Door vertrek en doordat de familie uitstierf zijn thans ongeveer de helft van de aangenomen namen verdwenen. Dit kon globaal worden nagegaan in het telefoonboek. Door vestiging en uitbreiding van het antal inwoners na 1811, kwamen er uiteraard weer veel "nieu-

we" namen bij. Deze "nieuwe" namen, die in 1811 nog niet in het dorp voorkwamen en waarvan er volgens de telefoongids zeker 15 of meer een aansluiting hebben, zijn: de Boer, Hiemstra, Stienstra, van der Velde en Weening.

Hierna treft u aan het eerste deel van de alfabetische lijst van de aangenomen achternamen door de in-

woners van Surhuisterveen. Het cijfer in de laatste kolom (onder K.) geeft het aantal kinderen aan, die de aangever bij de gemeente opgaf. De voornamen van de kinderen zijn in de akte opgenomen. Deze gegevens zijn overgenomen uit het boek "Repertorium van familienamen in 1811-1812 in Friesland aangenomen of bevestigd" door P. Nieuwland e.a.

Nr.	Familienaam	Voornamen	k.			
1	Barda	Froukje Zipkes	2	51	Iedema	Jan Sweites
2	Bakker	Kornelus Ziemens	8	52	Jong, de	Ate Jochums
3	Bakkers	Geert Doedes	5	53	Jong, de	Badelt Badelts
4	Beekmans	Akke Johannes	1	54	Jong, de	Jan Badelts
5	Bekkema	Jakob Pieters	3	55	Jong, de	Wiebe Jans
6	Bijma	Hendrik Sjrks	1	56	Kammenga	Arend Everts
7	Boetje	Jochum Gerrits	4	57	Kamstra	Johannes Eerds
8	Boets	Jan Berends	2	58	Kamstra	Sjoerd Jans
9	Borger	Evert Johannes	8	59	Klaver	Siemen Sietzes
10	Bosch	Oeds Berends	2	60	Klaver, de	Harke Theunis weduwe
11	Bos	Oeds Siebes	4	61	Klawer, de	Jurjen Teunes
12	Bos, van der	Roel Siebes	2	62	Koenes	Abel Jans
13	Boschma	Luitsens Gooitsens	-	63	Koenes	Sint Jans
14	Bosma	Reinder Klazes	1	64	Koenes	Wiebren Jans
15	Brouwer	Thomas Thekes	3	65	Kooi, van der	Bokke Jarings
16	Bruggen, van	Albert Wietzes	5	66	Koorde	Jan Wiebes
17	Bruggen, van	Liuwe Willems	3	67	Kramer	Menne Ziemens
18	Bruggen, van	Otte Sietzes	-	68	Kuipers	Grietje Jans
19	Dekken, van	Gerke Annes	6	69	Kuipers	Jakob Harmens
20	Dekker	Luitjen Harmens weduwe	4	70	Lamstra	Aaltje Gerrits
21	Dellen, van	Dirk Karstenstems	1	71	Land	Steffen Goslings
22	Duenstra	Antie Ties	2	72	Ley, van der	Jan Binnes
23	Dijkstra	Hendrik Boeles	5	73	Ley, van der	Wietze Geerts
24	Doezum, van	Albert Willems	4	74	Lipstra	Wytse Etes
25	Dros	Geert Dirks	-	75	Loonstra	Ate Harings
26	Drost	Hiske Jakobs	6	76	Loonstra	Bartle Pieters
27	Drost	Jan Jakobs	5	77	Loonstra	Hendrik Gooitsens
28	Eilander	Tjerk Johannes	6	78	Loonstra	Klaas Pieters
29	Eisenga	Andries Riekles	3	79	Meer, van der	Hendrik Alles
30	Eisinga	Dirk Philippus	7	80	Meer, van der	Neeltje Ziemens
31	Faber	Wilt Tabes kinderen	2	81	Meer, van der	Pieter Lues
32	Gjeltema	Hopke Gjelts	4	82	Meer, van der	Rienk Lues
33	Gjeltema	Ruurd Gjelts	6	83	Meer, van der	Thomas Lues
34	Haalsma	Jelke Riekles	2	84	Mellema	Louw Liuwes
35	Haan de	Liekle Egberts	8	85	Metzlar	Kier Rommerts
36	Haren van	Roel Hermanus	4	86	Molen, van der	Dirk Luitjens
37	Harkema	Froukje Pieters	2	87	Nadel, van der	Aaltje Jetzes
38	Heide, van der	Antje Jurjens	3	88	Nieuwenhuis	Ritske Jochums
39	Heide, van der	Jan Johannes	2	89	Oldenburger	Freerk Halbes
40	Herder	Albert Gerrits	2	90	Oldenburger	Hendrik Reinders
41	Hoek, van der	Jakob Teekes	3	91	Oldenburger	Jan Baukes
42	Hoeksma	Nanne Pieters	5	92	Omloop	Johannes Klazes
43	Hoekstra	Lammert Tjeerds	7	93	Ongersma	Jan Harmens
44	Hoekstra	Siebren Joukes	-	94	Ongersma	Jochem Koenes
45	Hoekstra	Wiemer Wopkes	2	95	Ongersma	Wiebren Koenes
46	Hoekstra	Wopke Tjeerds	-	96	Ophuis	Roel Atzes
47	Houten, van	Jan Harmens	-			
48	Huisinga	Auke Siebes	2			
49	Huisman	Jan Harmens	4			
50	Hulshof	Jan Rinderts	8			

Inwoners Surhuisterveen kregen

(voor het merendeel)

achternamen in 1811 . . .

(deel II)

De achtergrond van deze publicaties is om bij de lezers belangstelling op te wekken voor het doen van stamboomonderzoek. Mocht u interesse hebben voor een speurtocht naar de namen van uw voor- en achtergrond, dan kunt u hulp en advies krijgen bij de Stichting Oud-Achtkarspelen. Ook is het mogelijk om in bepaalde gevallen gratis een beperkt onderzoek te laten doen. Voor informatie kunt u zich wenden tot de heer:

D.R. Wildeboer, De Hoefslag 26, 9285 RV Buitenpost, secretaris Stichting Oud-Achtkarspelen. (tel. 0511-541920).

Dit is het zesde artikel in de reeks, dat betrekking heeft op de aangenomen familienamen of achternamen in Achtkarspelen. Wanneer uw voorouders hier in 1811 woonden, komt u nu wellicht namen tegen, die nog steeds in de familie voorkomen. Dit is het tweede en laatste gedeelte van Surhuisterveen.

Nu eerst een kleine greep uit de geschiedenis van het dorp met de daarbij behorende heide. Dit houdt in dat ook aandacht wordt besteed aan het huidige Boelenslaan. De kaart van Eekhoff van 1844 wekt ten onrechte de indruk dat de omgeving van Surhuisterveen geheel is verkaveld en in cultuur is gebracht. Volgens het gemeenteverslag van 1852 werken in de gemeente Achtkarspelen nog 125 man in de veenderijen. In dit verslag wordt ook vermeld dat er op de heide bij Surhuisterveen nog 4 kudden schapen worden geweid met in totaal 225 beesten.

De sociale toestand op de heide was in de jaren 1840-1850 ronduit slecht. Er werd bittere armoede geleden doordat er veel te weinig werk was voor de heidebewoners. Men woonde veelal in plaggehutten, die maar juist boven de grond uitstaken. Ook werd wel gewoond in hollen, die waren uitgegraven in de wallen van de overgebleven wijken. Het daglicht kwam alleen binnen door een gat en de deurope-

ning. De spitkeet, die nu nog als monument aan de Betonwei bij Harkema staat, was hierbij vergeleken nog een luxe onderkomen. Ds. van Duinen, die omstreeks 1845 een wandeling over de heide maakt, telt 80 van deze bouwwerken. Hij beschrijft dan dat gezinnen zijn overgeleverd aan "de bitterste armoede, de grofste zedeloosheid, de ruwheid en verdierlijking die mensen kunnen voortbrengen". Deze predikant en zijn opvolgers hebben getracht om iets aan de maatschappelijke ellende te doen. Ds. van Duinen voerde een actie voor een kerkgebouw en met steun van de Hervormde synode van f2400,- en een particuliere bijdrage van f66,50 werd in 1852 de tweede Hervormde kerk van Surhuisterveen ingewijd, die dus op de heide stond.

Langzamerhand ontstond dus een nederzetting op de heide bij Surhuisterveen. De weg, die om deze heide heen liep, was de Boelenslaan. Deze naam heeft zijn naam te danken aan de jonkheer Boelens van Eisinga, die woonde op de plaats, waar nu de boerderij "Blauwhuis" staat aan de weg van Surhuisterveen naar de Betonwei. De nieuwe nederzetting, die Surhuisterveensterheide werd genoemd, kreeg in 1852 zijn eerste schoolmeester.

Dit was een zekere Jan van Zuilen, vandaar de naam van de tegenwoordige openbare basisschool "Jan van Zuilenskoalle".

Aanvankelijk was er nog geen school en werd er les gegeven op de galerij in de kerk. Een aantal ja-

ren later wilde de Kerkvoogdij van de Hervormde gemeente het kerkgebouw niet langer beschikbaar stellen en zo kwam er uiteindelijk in 1860 de eerste school op de heide. In 1890 woonden er al bijna 500 mensen op de Surhuisterveensterheide. De Boelenswei wordt in 1905 met grint verhard en vanaf 1920 wordt het een zelfstandig dorp met de officiële naam van Boelenslaan. Wanneer de journalist Hepkema rond 1885 door het dorp wandelt stelt hij onder meer vast: "Surhuisterveen van thans is echter het Surhuisterveen van vroeger niet meer. Het is een welvarend dorp, waar de laatste jaren

talrijke flinke huizen zijn bijgebouwd en prachtige winkels (althans voor een dorp zijn geopend). Het lijkt er wel op dat dit anno 1995 is geschreven.

Hierna treft u aan het laatste deel van de alfabetische lijst van de aangenomen achternamen door de inwoners van Surhuisterveen. Het cijfer in de laatste kolom (onder K) geeft het aantal kinderen aan, die de aangever bij de gemeente opgaf en dus ook deze achternaam gingen dragen. De gegevens zijn overgenomen uit het boek "Repertorium van familienamen in 1811-1812 in Friesland aangenomen of bevestigd door P. Nieuwland e.a.

Nr.	Familienaam	Voornamen	K.
98	Pama	Ate Harmens	4
99	Pykstra	Martzen Hendriks	4
100	Pikeur	Wytze Willems	-
101	Pit	Sikke Jans	5
102	Pitstra	Hendrik Jans	4
103	Ploeg	Jetze Jans	-
104	Ploeg	Pieter Jans	3
105	Ploeg	Sytze Jans	-
106	Ploeg	Tjeerd Jetzes	-
107	Poppenga	Ype Jans	2
108	Poppenga	Tjerk Wiebrens	4
109	Postma	Bouwe Franzens	6
110	Postma	Jouke Wiegers	-
111	Postma	Renske Harrets	4
112	Postmus	Albert Hendriks	5
113	Pulterum	Trijntje Jacobs	4
114	Reen	Ynze Ypes	-
115	Ritsma	Hendrik Ritskes	2
116	Scholte	Sjoukje Geerts	3
117	Schors van der	Dirk Willems	6
118	Slaaff	Harmen Geerts	4
119	Sluis van der	Jilke Pytters	3
120	Spinstra	Johannes Jans	-
121	Steen van der	Kunne Oedzes	3
122	Steenstra	Oeds Klazes	4
122a	Sudersma	Sjoerd Pieters	-
122b	Swart	Mindert Folkerts	-
122c	Veen, van	Wietze Pieters	6
123	Teeken van	Teeke Sapes	6
124	Terpstra	Jakob Ymes	7
125	Tillema	Willemke Dirks	2
126	Tuil	Zipke Gerbens	1
127	Tuin van	Neeltje Klazes	3
128	Tuinstra	Rapke Ritskes	6
129	Tul	Harmen Sibolts	1
130	Veen, van der	Karst Popkes	2
131	Veen, van der	Tjeerd Jelles	5
132	Veenstra	Gooitje Laurens	4
133	Veenstra	Rinze Harmens	5
134	Veenstra	Sietze Tjipkes	-
135	Veenstra	Tjitsger Tjipkes	-
136	Veer, van der	Hylke Jelles	3
137	Venema	Abele Alderts	1
138	Venema	Ziemon Alderts	-
139	Verwer	Jan Hendriks	-
140	Vlietstra	Beerte Jakobs	-
141	Vos	Hylke Rinzes	2
142	Vries, de	Douwe Wouters	3
143	Vries, de	Hendrik Gerrits	4
144	Vries, de	Hylke Alberts	-
145	Vries, de	Hylke Jelles	-
146	Vries, de	Jacob Gooitzens	6
147	Vries, de	Jan Douwes	7
148	Vries, de	Jan Jilles	4
149	Vries, de	Siemen Jans	3
150	Vries, de	Symen Tyssens	3
151	Vries, de	Tjipke Alberts	2
152	Wagenaar	Hendrik Popkes	5
153	Wagenaar	Jelmer Popkes	3
154	Wagenaar	Wiebe Popkes	5
155	Wal, van der	Jan Ritzers	1
156	Wend, de	Wietze Linderts	1
157	Wijk, van der	Geert Andries	5
158	Wijkstra	Trijntje Jans	4
159	Wielinga	Antje Andries	1
160	Wiersma	Jan Tjeerds	8
161	With, de	Linze Jans	3
162	Witteveen	Fokke Jans	-
163	Witteveen	Gauke Tobias	8
164	Witteveen	Willem Gaukes	7
165	Wobbes	Folkert Jans	5
166	Wouda	Wiebren Feijkes	3
167	Woudsma	Geert Zipkes	3
168	Zijlstra	Jan Sjrks	5
169	Zondervan	Sape Joostens	2
170	Zuidema	Popke Willems	5
171	Zuidstra	Albert Hendriks	2
172	Zwarts	Geert Tyssens	-